

หลักสูตรการประกอบอาชีพการจักตอกไม้ไผ่
จำนวน 6 ชั่วโมง
กลุ่มวิชาอาชีพด้านอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรม
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอตะพานหิน

ความสำคัญ

การจักตอก เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้ประโยชน์จากไม้ไผ่เพื่อใช้เป็นเครื่องจักสานหรือ ไข่มดสิ่งของต่างๆ ซึ่งจะแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ชาวบ้านเรียกไม้ไผ่ที่จักบางๆ ว่าตอก ตอกที่ทำจากไม้ไผ่ สามารถทำเครื่องจักสานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดถึงคติความเชื่อใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา การขนานนามสานกล่าว คำว่าแก่น คนเมืองเวลาขนานนามสานกล่าวก็ใช้สว้ยข้าวตอก ดอกไม้แล้วใช้ตอกมัดผูกกับต้นไม้ แล้วบอกกล่าวรำไรไร ในสิ่งที่ตนเองอยากจะได้ อยากจะให้เกิดขึ้นกับผีนางไม้ เทพบุตร เทพธิดา เมื่อถึงเวลาได้ในสิ่งที่สมประสงค์แล้ว ผู้บอกกล่าวก็จะไปแก้มัดสว้ยดอกไม้ที่ตนเองนำไปมัดไว้ ชาวบ้านจึงเรียกว่า แก่น ตอก ผูกพันกับวิถีชีวิตผู้คนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เกี่ยวข้องสัมพันธ์ทุกขั้นตอนในการดำเนินชีวิต นับแต่เกิดจนตาย ใช้ทั้งงานมงคลและอวมงคล การดำเนินชีวิตไม่ได้เป็นเรื่องยาก หากรู้จักปรับตัวและเลือกใช้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ค้นพบและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง ชีวิตก็มีคุณค่า ชั้นแรกในการจักตอกเราต้องหาไม้ไผ่มาสำหรับการจักให้เป็นริ้วตอกเสียก่อน จะให้ตีไม้ที่จะใช้จักตอกได้ดีเขาเรียก"ไม้ปล้องเดียว" ถ้าปล้องมันจะยาวสักหน่อยทำให้ได้ตอกริ้วยาว ๆ แต่ต้นไผ่ตามภาพนี้เป็นไม้ไผ่ธรรมดา แต่มันก็สามารถจักให้เป็นตอกไว้ใช้ประโยชน์ได้เหมือนกัน และลำที่จะนำมาทำเป็นตอกควรเป็นลำอ่อน ๆ เลือกที่ปล้องยาว ๆ สักหน่อยก็พอใช้ได้ และควรจักจากลำไผ่เพียงปล้องเดียว เพราะถ้าจักจากสองลำเวลาแห้งตอกจะหักและขาดง่ายตรงข้อต่อของปล้อง แต่การจักจากสองปล้องก็ใช้ได้เหมือนกันเพียงแต่ว่ามันเก็บไว้ได้ไม่นานเหมือนจักจากปล้องเดียว

สกร.อำเภอตะพานหิน ได้รับงบประมาณปี 2567 ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนรูปแบบกลุ่มสนใจ ตามความต้องการของชุมชนจึงจัดทำหลักสูตรวิชาการจักตอกไม้ไผ่ หลักสูตร 6 ชั่วโมง เพื่อฝึกทักษะอาชีพให้กับชุมชนได้เกิดรายได้และเป็นอาชีพเสริมต่อไป

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นหลักสูตรด้านอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรมที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน และความต้องการของชุมชน
2. ประชาชนสามารถนำความรู้จากการอบรมไปสร้างอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ ให้กับตนเองและครอบครัว ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจักตอกไม้ไผ่
2. มีทักษะในการเลือกซื้อ เลือกใช้วัตถุดิบได้
3. มีทักษะในการคำนวณต้นทุนกำไรในการประกอบอาชีพ
4. สามารถนำสินค้าไปจำหน่ายได้
5. สามารถเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้
6. สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดรายจ่าย/เพิ่มรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
7. มีความพึงพอใจในการฝึกอาชีพระยะสั้น หลักสูตรการจักตอกไม้ไผ่

กลุ่มเป้าหมาย

มี 4 กลุ่มเป้าหมาย คือ

1. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
2. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ
3. ผู้สูงอายุ
4. ผู้พิการ

ระยะเวลา

จำนวน	6	ชั่วโมง
ภาคทฤษฎี	1	ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ	5	ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1.	1. ความสำคัญและความจำเป็นในการประกอบอาชีพการจักตอกไม้ไผ่	1. เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ 2. เพื่อนำความรู้ไปต่อยอดอาชีพเพื่อมีอาชีพและสร้างรายได้เพิ่ม	1. ความเป็นมาของการจักตอกไม้ไผ่ 2. ความสำคัญของการจักตอกไม้ไผ่ 3. ประโยชน์ของการจักตอกไม้ไผ่ 4. ประเภทของการจักตอกไม้ไผ่	1. วิทยากรบรรยายให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจักตอกไม้ไผ่และทำแบบทดสอบก่อนเรียน	30 นาที	-
2.	ทักษะการประกอบอาชีพการจักตอกไม้ไผ่	1. สามารถเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบในการจักตอกไม้ไผ่ได้ 2. สามารถจักตอกไม้ไผ่ตามขั้นตอนได้	1. การจักตอกไม้ไผ่ - อุปกรณ์ที่ใช้ - คัดเตอร์ - กรรไกร - มีดขอเหสาตอก - วิธีทำการจักตอกไม้ไผ่ - เลือกไม้ไผ่ที่มีความเหมาะสมในการจักตอก - ผ่าไม้ไผ่ออกมาเป็นซี่ ๆ แล้วก็ทำการผ่าใส่ในออก(เยื่อไม้) - ขูดรอบ ๆ ผิวของมันออกจนหมดก็ทำการผ่าซะให้เป็นริ้วเล็ก ๆ - เลาะเนื้อไม้ที่อ่อน ๆ ออกให้หมด เหลือไว้แต่ส่วนที่มีเนื้อไม้ที่แข็งพอดี ๆ และความแข็งแรงเสมอกัน - ใช้คมมีดเลาะริ้วตอกให้ออกมาบาง ๆ - จักตอกให้ไม่มีเยื่อไม้ไผ่ - เก็บรายละเอียด	1. วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์การจักตอกไม้ไผ่อย่างเหมาะสมและปลอดภัย 2. วิทยากรสาธิตขั้นตอนการจักตอกไม้ไผ่ 3. ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงโดยมีวิทยากรเป็นผู้ให้คำแนะนำ	-	5 ชั่วโมง

	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
3.	การติดตามและประเมินผลการฝึกทักษะการจักตอกไม้ไผ่	1. ติดตามผู้รับการอบรม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	1. ความรู้ความเข้าใจในการจักตอกไม้ไผ่ 2. ทักษะการปฏิบัติ 3. คุณภาพของผลงาน/ผลการปฏิบัติ 4. แบบประเมินความพึงพอใจ	1. ผู้เรียนสามารถมีผลงานที่ปฏิบัติ 2. ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 3. ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจ	30 นาที	-

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการบรรยาย
2. แหล่งเรียนรู้ / อินเทอร์เน็ต / เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
3. วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

1. แบบประเมินความพึงพอใจ
2. ประเมินผลงานระหว่างเรียนจากการปฏิบัติ

เกณฑ์การจบหลักสูตร

1. มีเวลาอบรมและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. ผ่านการประเมินจากแบบทดสอบหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

.....
(นายเกรียงไกร ทองศักดิ์)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอตะพานหิน

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอตะพานหิน

ผู้อนุมัติหลักสูตร